

**Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej
na lata 2024-2026**

Bytom, 2023 r.

Spis treści

Wstęp	4
1. Podstawa prawna	5
2. Diagnoza	6
2.1 Analiza stanu rodzinnej pieczy zastępczej	7
2.2 Analiza stanu instytucjonalnej pieczy zastępczej	13
2.3 Analiza SWOT	26
3. Założenia programu	28
4. Cele programu	28
5. Sposób realizacji wyznaczonych celów	29
6. Rezultaty	34
7. Monitoring i ewaluacja programu	34
8. Finansowanie	35
9. Realizatorzy programu	35
Spis tabel	36

Wstęp

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na powiaty obowiązek opracowania i realizacji 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2024-2026, zwany dalej „programem”, jest narzędziem służącym do realizacji spójnej polityki miasta w zakresie tworzenia optymalnego systemu pieczy zastępczej, w szczególności rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej, wzmocnienia rodzin zastępczych i rodzicielstwa zastępczego, wspierania w procesie usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków, jak również ograniczenia liczby dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

W programie wyodrębniono m.in. cele, działania i wskaźniki.

Dla potrzeb opracowania programu przeprowadzono analizę SWOT, która obrazuje silne, a także słabe strony, szanse oraz zagrożenia, mające wpływ na realizowanie przez miasto zadań w tym zakresie.

Niniejszy program wpisuje się w dokumenty strategiczne miasta Bytomia.

Program jest komplementarny w stosunku do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Bytomia na lata 2021-2026. Wpisuje się w Priorytet B. Przyjazność miasta dla rodzin, Cel strategiczny CS2. Dogodne warunki dla zakładania i rozwoju rodzin oraz Kierunek działania C2.K4 Stworzenie optymalnego systemu pieczy zastępczej.

Działania przedstawione w programie wynikają przede wszystkim z zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy o pomocy społecznej.

Program został opracowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Bytomiu – organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Bytomia, który będzie koordynował określone w nim działania.

1. Podstawa prawna

Podstawę prawną do opracowania programu stanowią następujące akty prawne:

- 1) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 2) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

2. Diagnoza

Zgodnie z rejestrem mieszkańców w Bytomiu, mieście na prawach powiatu, na dzień 31.12.2022 r., zameldowanych na pobyt stały było 134 694 osób¹, w tym 52,9% ogółu mieszkańców stanowiły kobiety.

Pobyt dzieci w pieczy zastępczej przeważnie ma charakter stały, a powinien mieć charakter czasowy, dlatego tak ważna jest kompleksowa praca, odpowiednio przygotowanej kadry, z rodzicami biologicznymi, którzy w większości przypadków nie wykazują chęci oraz zaangażowania, aby odzyskać prawa do opieki nad dzieckiem.

Wszelkie działania wspierające w utrzymaniu pełnej rodziny, jak i powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej, są ważne ze względów społecznych oraz konieczne z uwagi na obniżenie kosztów związanych z pobytem dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

W dalszym ciągu ogromny problem stanowią trudności z pozyskaniem kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych dla dzieci, stąd nieustannie podejmowane są działania mające na celu stworzenie optymalnego systemu pieczy zastępczej.

Program ukierunkowany jest na rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej poprzez promowanie idei rodzicielstwa zastępczego, wspieranie w procesie usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków opuszczających pieczę zastępczą, jak również ograniczenie liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

¹ Raport o stanie miasta. Bytom 2022

2.1 Analiza stanu rodzinnej pieczy zastępczej

Rodzinna piecza zastępcza

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1) rodzina zastępcza:

a) spokrewniona,

b) niezawodowa,

c) zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna;

2) rodzinny dom dziecka.

MOPR w Bytomiu, jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej, pozyskuje, wspiera oraz nadzoruje rodziny zastępcze. Dużym problemem jest pozyskiwanie nowych zawodowych rodzin zastępczych, a liczba dzieci oczekujących na umieszczenie w pieczy zastępczej stale wzrasta.

Tabela 1. Liczba rodzinnych domów dziecka w latach 2020-2022

Lata	Liczba rodzinnych domów dziecka	Statystyka zmian rok do roku (rok 2019 – 15 rodzinnych domów dziecka)
2020	13	-2
2021	13	0
2022	14	+1

Źródło: opracowanie MOPR, dane narastająco.

Tabela 2. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnych domach dziecka w latach 2020-2022

Lata	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnych domach dziecka w latach 2020-2022	Statystyka zmian rok do roku (rok 2019 – 148 dzieci umieszczonych w rodzinnych domach dziecka)
2020	141	-7
2021	138	-3
2022	134	-4

Źródło: opracowanie MOPR, dane narastająco.

Tabela 3. Liczba rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego w latach 2020-2022

Lata	Liczba rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcje pogotowia rodzinnego w latach 2020-2022	Statystyka zmian rok do roku (rok 2019 – 6 rodzin zastępczych zawodowych)
2020	6	0
2021	4	-2
2022	4	0

Źródło: opracowanie MOPR, dane narastająco.

Tabela 4. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego w latach 2020-2022

Lata	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcje pogotowia rodzinnego w latach 2020-2022	Statystyka zmian rok do roku (rok 2019 – 46 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcje pogotowia rodzinnego)
2020	51	+5
2021	38	-13
2022	31	-7

Źródło: opracowanie MOPR, dane narastająco.

Tabela 5. Liczba rodzin zastępczych niezawodowych w latach 2020-2022

Lata	Liczba rodzin zastępczych niezawodowych w latach 2020-2022	Statystyka zmian rok do roku (rok 2019 – 70 rodzin)
2020	68	-2
2021	71	+3
2022	71	0

Źródło: opracowanie MOPR, dane narastająco.

Tabela 6. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych niezawodowych w latach 2020-2022

Lata	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych niezawodowych w latach 2020-2022	Statystyka zmian rok do roku (rok 2019 – 88 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych niezawodowych)
2020	83	-5
2021	91	+8
2022	97	+6

Źródło: opracowanie MOPR, dane narastająco.

Tabela 7. Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych w latach 2020-2022

Lata	Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych w latach 2020-2022	Statystyka zmian rok do roku (rok 2019 – 187 rodzin zastępczych spokrewnionych)
2020	184	-3
2021	184	0
2022	174	-10

Źródło: opracowanie MOPR, dane narastająco.

Tabela 8. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych spokrewnionych w latach 2020-2022

Lata	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych spokrewnionych w latach 2020-2022	Statystyka zmian rok do roku (rok 2019 – 248 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych spokrewnionych)
2020	241	-7
2021	247	+6
2022	231	-16

Źródło: opracowanie MOPR, dane narastająco.

Usamodzielnianie wychowanków opuszczających pieczę zastępczą

Wsparcie dzieci przebywających w pieczy zastępczej to nie tylko pomoc w zaspokajaniu ich potrzeb w trakcie pobytu w różnych formach pieczy zastępczej, to także pomoc po jej opuszczeniu.

Proces usamodzielnienia ustalany jest z wychowankiem, na podstawie indywidualnego programu usamodzielnienia, który określa pomoc finansową na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie oraz wsparcie w postaci pracy socjalnej.

Tabela 9. Liczba osób, którym przyznano świadczenie w latach 2020–2022

Rodzaj świadczeń	Liczba osób, którym przyznano świadczenie w 2020 r.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie w 2021 r.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie w 2022 r.
Osoby, które opuściły placówki opiekuńczo-wychowawcze i inne placówki (pomoc przyznana na podstawie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej)			
pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	98	63	62
pomoc pieniężna na usamodzielnienie	9	21	13
pomoc pieniężna na zagospodarowanie w formie rzeczowej	11	16	7
Osoby, które opuściły rodzinną pieczę zastępczą (pomoc przyznana na podstawie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej)			
pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	87	85	68
pomoc pieniężna na usamodzielnienie	9	23	18

pomoc pieniężna na zagospodarowanie	12	19	18
--	----	----	----

Źródło: opracowanie MOPR

2.2 Analiza stanu instytucjonalnej pieczy zastępczej

Instytucjonalna piecza zastępcza sprawowana jest w formie:

- 1) placówki opiekuńczo-wychowawczej typu:
 - a) socjalizacyjnego,
 - b) interwencyjnego,
 - c) specjalistyczno-terapeutycznego,
 - d) rodzinnego,
- 2) regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;
- 3) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych należy do zadań własnych powiatu, natomiast prowadzenie regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych oraz interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych jest zadaniem własnym samorządu województwa.

Przed kilku laty podjęto działania zmierzające do reorganizacji instytucjonalnej pieczy zastępczej Bytomiu, w ich wyniku została ona dostosowana do obowiązujących standardów. Aktualnie w mieście funkcjonuje 10 placówek opiekuńczo-wychowawczych, każda z 14 miejscami, tj.:

- 1) Dom Dziecka Nr 1 im. Jana Pawła II w Bytomiu, ul. Matki Ewy 5;
- 2) Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 1 w Bytomiu, ul. Moniuszki 16/7;
- 3) Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 2 w Bytomiu, ul. Piekarska 77/3;
- 4) Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 3 w Bytomiu, ul. Sądowa 5/10;
- 5) Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 4 w Bytomiu, ul. Matki Ewy 5a;
- 6) Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 5 w Bytomiu, ul. Matki Ewy 5b;
- 7) Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 6 w Bytomiu, ul. Matki Ewy 5c;
- 8) Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 7 w Bytomiu, ul. Matki Ewy 5d;
- 9) Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 8 w Bytomiu, ul. Karola Miarki 13/5;
- 10) Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 9 w Bytomiu, ul. Piłsudskiego 6/3.

W placówkach tych przewidziano 60 etatów dla wychowawców, w każdej z placówek po 6 etatów. Na koniec września 2023 r. było 3,5 wakatów.

Wspólną obsługę, w szczególności administracyjną, finansową i organizacyjną, zapewniają placówkom dwa centra usług wspólnych, tj. Centrum Usług Wspólnych

Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych oraz Dom Dziecka Nr 1 im. Jana Pawła II, który realizuje też zadania określone dla placówki opiekuńczo-wychowawczej.

Ww. placówki opiekuńczo-wychowawcze zapewniają opiekę dzieciom i młodzieży trwale bądź okresowo jej pozbawionej. Ponadto, zaspakajają ich potrzeby emocjonalne, zdrowotne, bytowe i społeczne.

Podjęcie działań na rzecz powrotu wychowanków do domu wymaga głębokiej analizy psychologiczno-pedagogicznej, w tym diagnozy środowiska rodzinnego, określenia problemu oraz ustalenia wskazań co do dalszej pracy z dzieckiem i jego rodziną. Wspomniane działania mają na celu doprowadzenie do jak najszybszego powrotu dziecka do rodziny biologicznej albo umieszczenia dziecka w rodzinie adopcyjnej, rodzinnej formie pieczy zastępczej, czy też przygotowania go do usamodzielnienia.

Inne cele realizowane podczas pobytu wychowanków w placówce opiekuńczo-wychowawczej to koncentracja na pomocy w uzyskaniu wykształcenia, minimum na poziomie zawodowym, jak również pomocy w zatrudnieniu i utrzymaniu pracy.

Ruch osobowy wychowanków w instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2020-2022 odzwierciedla tabela nr 10, 11, 12, 13, 14 i 15.

Tabela 10. Ruch osobowy w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Bytomia w 2020 r.

Lp.	Nazwa	Liczba miejsc	Liczba dzieci w ciągu roku	Liczba dzieci (na 31.12.2020 r.)	Liczba dzieci przyjętych do placówek w 2020 r.	
					dzieci z Bytomia	dzieci spoza Bytomia
1	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 1 w Bytomiu	14	21	14	5	0
2	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 2 w Bytomiu	14	21	14	4	0

3	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 3 w Bytomiu	14	16	12	1	0
4	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 4 w Bytomiu	14	24	15	11	0
5	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 5 w Bytomiu	14	27	15	11	0
6	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 6 w Bytomiu	14	31	10	22	0
7	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 7 w Bytomiu	14	20	15	6	0
8	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 8 w Bytomiu	14	15	13	15	0
9	Dom Dziecka Nr 1 im. Jana Pawła II w Bytomiu	14	17	10	9	0
10	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Szansa dla Dziecka” w Bytomiu	14	37	13	1	1
	Ogółem	140	229	131	85	1

Tabela 11. Wychowankowie opuszczający instytucjonalną pieczę zastępczą w 2020 r.

Lp.	Nazwa	Liczba miejsc	Liczba dzieci w ciągu roku	Liczba dzieci (na 31.12.2020 r.)	Liczba dzieci opuszczających placówkę 2020 r.	
					dzieci z Bytomia	dzieci spoza Bytomia
1	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 1 w Bytomiu	14	21	14	7	0
2	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 2 w Bytomiu	14	21	14	7	0
3	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 3 w Bytomiu	14	16	12	4	0
4	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 4 w Bytomiu	14	24	15	9	0
5	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 5 w Bytomiu	14	27	15	12	0
6	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 6 w Bytomiu	14	31	10	21	0
7	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 7 w Bytomiu	14	20	15	5	0
8	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 8 w Bytomiu	14	15	13	2	0

9	Dom Dziecka Nr 1 im. Jana Pawła II w Bytomiu	14	17	10	7	0
10	Placówka Opiekuńczo- Wychowawcza „Szansa dla Dziecka” w Bytomiu	14	37	13	23	1
	Ogółem	140	229	131	97	1

Tabela 12. Ruch osobowy w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Bytomia w 2021 r.

Lp.	Nazwa	Liczba miejsc	Liczba dzieci w ciągu roku	Liczba dzieci (na 31.12.2021 r.)	Liczba dzieci przyjętych do placówek w 2021 r.	
					dzieci z Bytomia	dzieci spoza Bytomia
1	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 1 w Bytomiu	14	20	11	6	0
2	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 2 w Bytomiu	14	16	14	2	0
3	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 3 w Bytomiu	14	16	13	4	0
4	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 4 w Bytomiu	14	17	14	1	0
5	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 5 w Bytomiu	14	16	14	1	0
6	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 6 w Bytomiu	14	16	10	7	0
7	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 7 w Bytomiu	14	16	14	0	1
8	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 8 w Bytomiu	14	14	13	1	0

9	Placówka Opiekuńczo- Wychowawcza Nr 9 w Bytomiu	14	5	11	5	0
10	Dom Dziecka Nr 1 im. Jana Pawła II w Bytomiu	14	17	11	6	0
	Ogółem	140	153	125	33	1

Tabela 13. Wychowankowie opuszczający instytucjonalną pieczę zastępczą w 2021 r.

Lp.	Nazwa	Liczba miejsc	Liczba dzieci w ciągu roku	Liczba dzieci (na 31.12.2021 r.)	Liczba dzieci opuszczających placówkę w 2021 r.	
					dzieci z Bytomia	dzieci spoza Bytomia
1	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 1 w Bytomiu	14	20	11	7	0
2	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 2 w Bytomiu	14	16	14	2	0
3	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 3 w Bytomiu	14	16	13	2	0
4	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 4 w Bytomiu	14	17	14	2	0
5	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 5 w Bytomiu	14	16	14	2	0
6	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 6 w Bytomiu	14	16	10	7	0
7	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 7 w Bytomiu	14	16	14	2	0
8	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 8 w Bytomiu	14	14	13	3	0

9	Placówka Opiekuńczo- Wychowawcza Nr 9 w Bytomiu	14	5	11	4	0
10	Dom Dziecka Nr 1 im. Jana Pawła II w Bytomiu	14	17	11	6	1
	Ogółem	140	153	125	37	1

Tabela 14. Ruch osobowy w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Bytomia w 2022 r.

Lp.	Nazwa	Liczba miejsc	Liczba dzieci w ciągu roku	Liczba dzieci (na 31.12.2022 r.)	Liczba dzieci przyjętych do placówek w 2022 r.	
					dzieci z Bytomia	dzieci spoza Bytomia
1	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 1 w Bytomiu	14	18	14	6	1
2	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 2 w Bytomiu	14	21	14	7	0
3	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 3 w Bytomiu	14	20	13	7	0
4	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 4 w Bytomiu	14	18	14	5	1
5	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 5 w Bytomiu	14	23	14	8	0
6	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 6 w Bytomiu	14	19	14	9	2
7	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 7 w Bytomiu	14	19	13	3	0
8	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 8 w Bytomiu	14	16	14	3	0

9	Placówka Opiekuńczo- Wychowawcza Nr 9 w Bytomiu	14	15	14	4	0
10	Dom Dziecka Nr 1 im. Jana Pawła II w Bytomiu	14	20	14	8	0
Ogółem		140	189	138	60	4

Tabela 15. Wychowankowie opuszczający instytucjonalną pieczę zastępczą w 2022 r.

Lp.	Nazwa	Liczba miejsc	Liczba dzieci w ciągu roku	Liczba dzieci (na 31.12.2022 r.)	Liczba dzieci opuszczających placówkę w 2022 r.	
					dzieci z Bytomia	dzieci spoza Bytomia
1	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 1 w Bytomiu	14	18	14	4	0
2	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 2 w Bytomiu	14	21	14	7	0
3	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 3 w Bytomiu	14	20	13	7	0
4	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 4 w Bytomiu	14	18	14	3	1
5	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 5 w Bytomiu	14	23	14	9	0
6	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 6 w Bytomiu	14	19	14	5	0
7	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 7 w Bytomiu	14	19	13	6	0
8	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 8 w Bytomiu	14	16	14	2	0

9	Placówka Opiekuńczo- Wychowawcza Nr 9 w Bytomiu	14	15	14	1	0
10	Dom Dziecka Nr 1 im. Jana Pawła II w Bytomiu	14	20	14	6	0
	Ogółem	140	189	138	50	1

2.3 Analiza SWOT

Diagnozy dokonano przy wykorzystaniu analizy SWOT, tzn. przeanalizowano silne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia, mające wpływ na realizowanie przez miasto zadań na rzecz dziecka i rodziny.

Tabela 16. Analiza SWOT

Analiza SWOT Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2024-2026	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">– doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników działających na rzecz rodziny,– pozytywne nastawienie mieszkańców Bytomia do rodzicielstwa zastępczego,– dotychczasowa działalność MOPR w kierunku rozwoju oraz utrzymania rodzinnej pieczy zastępczej,– praca dotychczas utworzonych rodzin zastępczych, w tym zawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka, znajdujących się na terenie miasta i poza nim,– promowanie idei rodzicielstwa zastępczego,– system szkoleń kandydatów na rodziców zastępczych realizowany na terenie miasta,– przygotowanie do pozyskiwania, aplikowania oraz wydatkowania środków zewnętrznych przez miasto,– podnoszenie wynagrodzeń dla prowadzących rodzinne domy dziecka i prowadzących pogotowia rodzinne,	<ul style="list-style-type: none">– niska efektywność pracy z rodziną biologiczną nad reintegracją rodziny,– wysoka liczba interwencji w środowiskach rodzinnych oraz rosnąca liczba dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej, zarówno rodzinnej, jak również instytucjonalnej,– ograniczona liczba wykwalifikowanej kadry niezbędnej do prowadzenia intensywnej pracy socjalnej w środowiskach,– zbyt mała liczba rodzin zastępczych, w tym zwłaszcza zawodowych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka,– zbyt mała liczba mieszkań w zasobach gminy przeznaczona dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą, w stosunku do zapotrzebowania,– brak osób chętnych do tworzenia nowych rodzin zastępczych,– brak świadomości społecznej o potrzebach i możliwościach w zakresie opieki rodziny zastępczej.

<ul style="list-style-type: none"> – funkcjonowanie 13 rodzinnych domów dziecka, – funkcjonowanie 2 zawodowych rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, – zatrudnianie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki i pracach gospodarskich, – rozwój infrastruktury miasta. 	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – możliwość skutecznego pozyskiwania środków zewnętrznych na rozwój pieczy zastępczej oraz pracy socjalnej, – rozwój asystentury rodzinnej, – rozwój rodzinnej pieczy zastępczej, w tym zawodowych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, – zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, – dalsze zacieśnianie współpracy jednostek, w tym pomocy społecznej, sądu, jednostek systemu edukacji, znajdujących się na terenie miasta, – pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze. 	<ul style="list-style-type: none"> – wzrost liczby środowisk wymagających intensywnej pracy socjalnej, która powinna być objęta wsparciem asystenta rodziny, a która nie jest prowadzona ze względu na brak możliwości zatrudnienia pracowników, – brak możliwości realizacji postanowień sądu dotyczących umieszczenia dzieci, ze względu na niewystarczającą liczbę miejsc w pieczy zastępczej, – wypalenie rodzin zastępczych, – zbyt mała liczba lokali mieszkalnych przeznaczonych dla usamodzielnianych wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.

Źródło: opracowanie MOPR

Dokonana analiza pozwoliła na określenie posiadanych zasobów, jak i deficytów. Jednocześnie umożliwiła określenie celów i działań oraz wskazanie rezultatów zawartych w niniejszym programie.

3. Założenia programu

W okresie obowiązywania programu przyjmuje się coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych:

- 1) 2024 rok – 25 rodzin;
- 2) 2025 rok – 27 rodzin;
- 3) 2026 rok – 30 rodzin.

Grupę docelową, która zostanie objęta niniejszym programem stanowią:

- 1) rodziny zastępcze;
- 2) prowadzący rodzinne domy dziecka;
- 3) kandydaci do sprawowania funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej, prowadzących rodzinny dom dziecka;
- 4) usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej;
- 5) pracownicy instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz instytucje odpowiedzialne za jej doskonalenie.

4. Cele programu

Cel główny

Stworzenie optymalnego systemu pieczy zastępczej

Cele operacyjne:

1. Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej poprzez promowanie idei rodzicielstwa zastępczego.
2. Wspieranie w procesie usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.
3. Ograniczenie liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

5. Sposób realizacji wyznaczonych celów

Tabela 17. Sposób realizacji celu operacyjnego 1.

Cel 1.: Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej poprzez promowanie idei rodzicielstwa zastępczego.		
Działanie	Źródło danych	Wskaźnik
Poszerzanie i kontynuacja usług w zakresie rodzinnych form pieczy zastępczej, promowanie idei rodzicielstwa zastępczego	MOPR	<ul style="list-style-type: none"> – liczba szkoleń dla pracowników socjalnych MOPR, – liczba prowadzonych kampanii społecznych oraz konferencji, – liczba artykułów prasowych i reportaży, – liczba osób i rodzin wpisana do rejestru osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, – liczba zawartych umów o pełnienie funkcji rodziny zastępczej, – liczba osób, które ukończyły szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej oraz dla prowadzących rodzinne domy dziecka, – liczba wydanych kwalifikacji na opiekunów zastępczych.
Wsparcie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych istniejących rodzin zastępczych oraz pomoc w rozwiązywaniu ich problemów	MOPR	<ul style="list-style-type: none"> – liczba szkoleń, – liczba grup wsparcia, – liczba indywidualnych porad specjalistycznych, – liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej,

		<ul style="list-style-type: none"> – liczba rodzin korzystających z porad specjalistów.
Wsparcie finansowe	MOPR	<ul style="list-style-type: none"> – łączna kwota przyznana na świadczenia obligatoryjne, – łączna kwota przyznana na świadczenia fakultatywne, – średnie wynagrodzenie rodziny zastępczej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego oraz rodzinnego domu dziecka, – liczba złożonych do sądu pozwów w celu dochodzenia świadczeń alimentacyjnych, – kwota wyegzekwowanych środków finansowych od rodziców biologicznych w stosunku do kwoty zobowiązań finansowych przeznaczonych na utrzymanie dziecka w pieczy zastępczej.
Ocena zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej	MOPR	<ul style="list-style-type: none"> – liczba spotkań rodziców biologicznych z dziećmi na terenie jednostki, – liczba porad psychologicznych, mających na celu reintegrację rodziny, – liczba wniosków do sądu o uregulowanie sytuacji prawnej dziecka, – liczba zgłoszonych dzieci do ośrodka adopcyjnego,

		– liczba dzieci przysposobionych.
--	--	--------------------------------------

Źródło: opracowanie MOPR. Dane liczone narastająco w skali roku kalendarzowego.

Tabela 18. Sposób realizacji celu operacyjnego 2.

Cel 2.: Wsparcie w procesie usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.		
Działanie	Źródło danych	Wskaźnik
Systematyczne wspieranie usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej	MOPR	<ul style="list-style-type: none"> – liczba indywidualnych programów usamodzielnienia, – liczba świadczeń wypłaconą ogółem z tytułu usamodzielnienia, – liczba udzielonych porad.
Udzielanie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym poprzez zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych dla chłopców oraz dla dziewcząt	MOPR	<ul style="list-style-type: none"> – liczba usamodzielnianych wychowanków, którzy złożyli wnioski o przyznanie mieszkania, – liczba usamodzielnianych wychowanków, którzy otrzymali mieszkanie, – liczba usamodzielnianych wychowanków przebywających w mieszkaniach treningowych.

Źródło: opracowanie MOPR

Tabela 19. Sposób realizacji celu operacyjnego 3.

Cel 3.: Ograniczenie liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.		
Działanie	Źródło danych	Wskaźniki
Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych	UM POW	<ul style="list-style-type: none"> – liczba placówek, – liczba miejsc w placówkach.
Podnoszenie kwalifikacji przez kadrę placówek	POW	<ul style="list-style-type: none"> – liczba pracowników, którzy wzięli udział w szkoleniach oraz konferencjach
Współpraca z rodziną biologiczną dzieci umieszczonych w placówkach	POW	<ul style="list-style-type: none"> – liczba rodzin współpracujących z placówkami, – liczba wychowanków, którzy powrócili do środowiska rodzinnego.

Źródło: opracowanie MOPR

6. Rezultaty

Rezultat 1

Wartość do uzyskania na koniec 2026 roku: 30 rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka.

Wartość docelowa do uzyskania: 30 zawodowych rodzin zastępczych.

Rezultat 2

Ilość zakończonych programów usamodzielnienia wychowanków, w stosunku do wszystkich realizowanych programów usamodzielniania wychowanków w danym roku.

Wartość docelowa do uzyskania: 10% wszystkich realizowanych programów usamodzielnienia w danym roku.

Rezultat 3

Liczba dzieci z instytucjonalnej pieczy zastępczej powracających do rodziny w danym roku.

Wartość docelowa do uzyskania: liczba dzieci powracających do rodziny w danym roku realizacji programu, z każdej placówki opiekuńczo-wychowawczej, w latach:

2024 – 2 dzieci, tj. ogółem 20 dzieci,

2025 – 3 dzieci, tj. ogółem 30 dzieci,

2026 – 4 dzieci, tj. ogółem 40 dzieci.

7. Monitoring i ewaluacja programu

Monitoring programu polegać będzie na zbieraniu danych dotyczących realizowanych zadań. W celu oceny stopnia zrealizowanych działań przedmiotem ewaluacji będzie ocena skuteczności podejmowanych działań w zakresie rozwoju pieczy zastępczej.

Sprawozdanie z realizacji programu będzie stanowiło odrębny dokument sprawozdawczy, przedkładany corocznie Prezydentowi Bytomia, w terminie do 31 marca każdego roku, za rok poprzedni.

8. Finansowanie

Program finansowany będzie w każdym roku budżetowym z budżetu miasta Bytomia, ze środków pochodzących z Unii Europejskiej oraz środków pozyskanych z budżetu państwa.

9. Realizatorzy programu

Koordynatorem Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2024-2026 jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Bytomiu.

W realizację programu będą zaangażowane następujące instytucje oraz podmioty:

- 1) Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Bytomiu – MOPR;
- 2) placówki opiekuńczo-wychowawcze;
- 3) Urząd Miejski w Bytomiu – w ramach kompetencji Wydziału Polityki Społecznej – UM;
- 4) inne podmioty według potrzeb.

Spis tabel

Tabela 1. Liczba rodzinnych domów dziecka w latach 2020–2022.

Tabela 2. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnych domach dziecka w latach 2020–2022.

Tabela 3. Liczba rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego w latach 2020-2022.

Tabela 4. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego w latach 2020-2022.

Tabela 5. Liczba rodzin zastępczych niezawodowych w latach 2020-2022.

Tabela 6. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych niezawodowych w latach 2020-2022.

Tabela 7. Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych w latach 2020-2022.

Tabela 8. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych spokrewnionych w latach 2020-2022.

Tabela 9. Liczba osób, którym przyznano świadczenie w latach 2020-2022.

Tabela 10. Ruch osobowy w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Bytomia w 2020 r.

Tabela 11. Wychowankowie opuszczający instytucjonalną pieczę zastępczą w 2020 r.

Tabela 12. Ruch osobowy w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Bytomia w 2021 r.

Tabela 13. Wychowankowie opuszczający instytucjonalną pieczę zastępczą w 2021 r.

Tabela 14. Ruch osobowy w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Bytomia w 2022 r.

Tabela 15. Wychowankowie opuszczający instytucjonalną pieczę zastępczą w 2022 r.

Tabela 16. Analiza SWOT.

Tabela 17. Sposób realizacji celu operacyjnego 1.

Tabela 18. Sposób realizacji celu operacyjnego 2.

Tabela 19. Sposób realizacji celu operacyjnego 3.